

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.
Pol leta „ 2.
Četrt leta „ 1.

Pri oznanilih in tako tudi pri „pošlanicah“ se plačuje za navadno tristrpno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah na Starem trgu in v Nanski ulici.

Dopisi naj se pošiljajo vredništvu naročnika pa upravništvu „Soče“: Hilarijanski tiskarni v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavcem in drugim nepremošnim se naročnina sniža, ako se oglase pri upravništvu.

Opomin gg. naročnikom.

Novo upravništvo „Soče“ siljeno je one gg. naročnike, ki na naročnini še kaj dolžujejo, opozoriti, da zadevo poravnajo — ker mora račune vrediti.

Dr. Jožef Tonkli in dr. Anton Gregorčič.

Pred kratkim smo objavili v svojem listu dopis, katerega smo bili prejeli od gospoda v Soški dolini, ki je že osivel v boju za pravice slovenskega naroda, ki je že deloval za svoj, ko urednika „Nove Soče“ še na svetu ni bilo in ko dr. Gregorčič še vedel ni, kaj je politika in kaj je narod slovenski. Ta gospod dopisnik, ki še vedno stoji na braniku, ter je še vedno pripravljen z nekdanjo mladeniško naudušenostjo odbijati vse napade na narodnost slovensko, naj bi ti prišli od katerikoli strani, ta gospod, pravno, ki dobro pozna politične razmere ne le svojega kraja in okraja, ampak po celem Slovenskem, se je potožil v svojem dopisu čez sedanjí politični položaj na Goriškem, ter rekel, da so Slovenci na deželi prepira že siti, in je ob ednem povedal svoje mnenje, da mora voditelj narodov, naj si že bode katerakoli oseba, imeti upliv ne samo navzdol, ampak tudi navzgor, t. j. pri vladi, in da je sedaj na Goriškem taka uplivna oseba naš državni poslanec dr. Jož. Tonkli.

Našim čitateljem mora biti, če so pazljivo čitali naš list, dobro znano, da smo se do sedaj z nekako tankovestnostjo — nam ni za sebe, ampak za stvar — ogibali vsakega hvalisanja dr. Tonkličevega javnega delovanja, če tudi smo prav letos imeli prilike dovolj, da bi bili to storili. Vsak namreč — zunaj „Nove Soče“ — mora priznati, da je naj več pripomogel dr. Tonkli, če se bode že s prihodnjim letom razširil na goriškem gimnaziji pouk v slovenskem jeziku in da dobimo nekake paralele; tudi je vsem znano, da sta edino vsled dr. Tonkličevega prizadevanja prejela dva okraja lepo državno podporo za zgradbo novih cest in da so enake podpore tudi drugim okrajem za prihodnja leta zagotovljene in obljubljene. Denimo, da bi bil dr. Gregorčič kaj takega dosegel, to bi ne bilo v „Novi“ ploskanja in hvalisanja ne konca ne kraja. In kaj smo storili pa mi?

Mi smo le zabelježevali, kar je dr. Tonkli govoril in poročali, kar je dosegel in pridobil za svoje volilce; pa enako smo postopali tudi nasproti vsakemu drugemu slovenskemu poslancu. Da bi bila le tudi „Nova Soča“ tako nepristranska! ali ona je iz gole nepristranosti (?) in resnicoljubnosti (?) govore, katere je imel dr. Tonkli v državnem zboru, ali popolnoma zamolčala, ali pa jih je še celo svojim čitateljem krivo tolmačila in prav zlobno po svoje zavijala, in to le zategadel, ker, kar dr. Tonkli

dobrega stori, ne sme v njene predale, da bi njeni čitatelji ne zvedeli, kaj dela in kako se trudi državni poslanec za duševne in gmotne interese svojih volilcev. In zakaj, vprašamo, bi ne bili smeli stati v našem listu govori, v katerih se je domači poslanec potegoval za koristi svojih volilcev, med tem ko je „Nova Soča“ v popolni prestavi objavljala in donášala govore še celo onih poslancev, ki so razpravljali zadeve, katere niso skoraj nobenega pomena za našo goriško pokrajino? Ne trdimo sicer, da bi političen list ne smel objavljati takih govorov in pečati se tudi s takimi rečmi, ki so sploh avstrijskega, bolj splošnega ali še celo svetovnega pomena, ali domače zadevo so nam vendarle bližje, in Slovencem na Goriškem je gotovo veliko več na tem ležeče, če zvedo, kaj govori dr. Tonkli, o srednjih šolah na Goriškem, o cestah na Tolminskem in po Soški dolini, ali o železnici po Vipavski dolini, kaker pa, kaj misli ta ali oni poslanec o zunanji avstrijski politiki. In mi mislimo, da smo storili le svojo častnikarsko dolžnost nasproti čitateljem svojim, in da smo le vstregli slovenskim volilcem goriškim, če smo jih seznanili z vsebino dr. Tonkličevih govorov. O kakem hvalisanji dr. Tonkliča pa v našem listu ni bilo nikdar čitati, ker se nam že tako gabi čitati one pretirane in predrzne slavonspeve, katere „Nova Soča“ poje svojemu očetu in pokrovitelju. Edino imenovani dopis iz Sočke doline nam je bil dal povod, da smo napisali v predzadnji številki članek, v katerem smo se pridružili mnenju, katero je bil prej izrazil naš dopisnik in kjer smo se izrekli za dr. Tonkliča, katerega bi bilo po našem prepričanju le podpirati, da bi imel še večjo veljavo in večji upliv toliko v državnem zboru med poslanci drugih dežel, kakor tudi nasproti vladi.

Kedo bi bil mislil, da bodeta oni dopis in potem na ta dopis opirajoči se članek tako hudo razgrela gospode pri „Novi Soči“? Saj nas vendarle hladne pustijo slavonspevi, v katerih se da dr. Gregorčič povzdigovati v tretje nebo in proglašati se slovenskemu narodu kot pravi Mesija. Ali „Nova Soča“ je kar zbesnila in je popolnoma iz sebe, ker dr. Gregorčič ne more trpeti in slišati, da zraven njega še kedo drugi kaj velja in da se zraven njega še kateremu drugemu pripisujejo kake zasluge, ker drugače bi si ne mogli razlagati trditve v „Novi Soči“, da se izziva dr. Gregorčiča in njegove pristase že samo s tem, če se kedo le drzne pohvalno izreči se o dr. Tonkliču, njegovem delovanju in njegovih zaslugah za slovenski narod na Goriškem, in če se nekateri bolj opirajo na dr. Tonkliča in imajo v njega večje zaupanje, kakor pa v dr. Gregorčiča. Tedaj, samo priznanje dr. Tonkličevih zaslug je že tako veliki greh, da ga dr. Gregorčič več ne odpusti.

Mi smo bili že zdavno sklenili ogniti se, kolikor se da, vsakemu prepiru in polemizovanju z „Novo Sočo“; če tudi je nas večkrat izzivala in direktno provokovala, vendar smo molčali, nič več odgovarjali, ker smo prepričani,

da je ljudstvo prepira v resnici že sito, in ker ta večni boj zavzema najboljše moči, ki bi se dale za veliko koristnejše namene porabiti; ali nekateri, ki se z vsemi mogočimi, poštenimi in nepoštenimi sredstvi narodu slovenskemu vsiljujejo za „voditelje“, mislijo le s preprirom doseči namen. Tako je tudi dr. Gregorčičeva „Nova“ brez vsega pravega povoda spet zanečila ogenj in, kakor se kaže, ga hoče še dalje kuriti. Mi za naprej brez velike sile sicer ne bomo polemizovali, ali zadnje „Novi Soči“ smo dolžni dati kratek odgovor na to, kar ona dr. Tonkliču očita; se ve da naš odgovor ne bode tako robat in surrov, tudi se ne bomo poslužili takih izrazov, kakor se nahajajo le v „Novi Soči“ in ki se slišijo le med pravcati goriškimi fakini.

Dr. Gregorčičeva „Nova Soča“ predbaciva dr. Tonkliču in mu šteje v največje grehe, zaradi katerih je po njenem mnenju že zgubil pri narodu vse zaupanje, te le reči: 1. ker ni sklical občnega zbora političnega društva „Sloga“; 2. ker ni vodil volitev v mestni zastop goriški; 3. ker ni porabljal svojega vpljiva pri volitvah v kupčijsko in obrtniško zbornico; 4. ker ni branil nekaterih oseb, katere so se črnille pri namestništvu in ministertvu; 5. ker ni zagovarjal nekaterih mož, ki so se spravljali v zvezo z rublji in s Podrago; 6. ker je v denarnem oziru od vlade odvisen zato, ker ima službeno mesto pri Lloyd. To je tedaj vse kar „Nova Soča“ dr. Tonkliču očita; ali čitatelji naj ne mislijo, da so ta očitanja nova, nikar ne, ker vse to smo že sto in stokrat čitali v njej in vse to je ona že mnogokrat zdaj pod to zdaj pod ono obliko pregrela in prežvekovala v vvodnih člankih, dopisih, med raznimi in domačimi vestmi. Poglejmo tedaj, koliko so vredna ta očitanja, in odgovorimo na kratko na posamezne točke:

1. Razlogi, zaradi katerih predsednik ni še sklical občnega zbora političnega društva, nam sicer niso znani, ali biti so morali gotovo tehtni, da se to ni zgodilo, in prepričani smo, da bode predsednik na dan prihodnjega občnega zbora tudi naštel razloge, ki so ga vodili pri tem njegovem postopanju. Mi tukaj naj samo to le omenimo, da se je že zgodilo, da „Sloga“ ni imela edno leto občnega zbora; tudi tedaj so se po nekaterih listih repinčili nekateri politični petelini, zakaj da predsednik ne skliče zbora; in glej! občni zbor se je sklical, ali k zboru je prišlo tako malo udov, da so morali tisti dan sprejeti nekaj novih, da je zbor mogel sklepati, ker prav tistih kričavev in pisavev po listih ni bilo k zboru. Nočemo sicer trditi, da bi bila tudi letos vdeležba tako slaba, ali to lahko rečemo, da je očitanje, ki se dela dr. Tonkliču, ker ni sklical občnega zbora, skoraj ničevno in služi menda nekaterim ljudem le kot sredstvo, da butajo v društvenega predsednika.

2. Da dr. Tonkli ni vodil volitev v mestni zastop goriški je kaj naravno. Za časa letošnjih volitev je zboroval državni zbor in viša dolžnost je poslance vezala, da se je udeležil svoj držav-

nega zbora; da bi pa mogel biti dr. Tonkli na Dunaji in ob istem času tudi v Gorici, menda tudi „Nova Soča“ od njega ne sme tirjati, ker mu Bog ni dal „donum bilocationis“. Drugič je pa še smešno od kaknega Slovenca sploh zahtevati, da bi vedil mestne volitve goriške; mi Slovenci, ki smo v tako veliki manjšini, se lahko le oklenemo kake stranke, če so goriški Lah razcepljeni in tako lahko pomagamo edni ali drugi stranki do smage; in v resnici se je to tudi letos zgodilo, da je s pomočjo slovenskih glasov zmagala konservativna ali vladna stranka; volitve pa je vodila vlada, ne pa kaki Slovenec, kakor je o svojem času zatrjevala „Nova Soča“ in dr. Gregorčiču pripisovala vso zaslugo. Mi gremo pa še dalje in rečemo, da je prav dr. Gregorčič, ki se je pustil po volitvah toliko kaditi in hvaliti, največ zakrivil, da ni bil voljen Slovenec mestnim podžupanom, ker je neprevidna pisava „Nove Soče“ še celo nekatere konservativne laške mestne zastopnike tako razburila da so pri volitvi dveh podžupanov proti Slovencu glasovali.

3. Kar smo rekli o mestnih volitvah, to velja tudi o volitvah v kupčijsko in obrtnijsko zbornico goriško. Tudi tukaj Slovenci ne moremo prodreti s slovenskimi kandidati, če ne napravimo kompromisa z liberalno ali konservativno laško stranko, kakor se je bilo to zgodilo pred več leti. Ali zadnje volitve so se vršile pod prejšnjo tržaško vlado, ki o Slovencih ni hotela nič slišati, in ko so bili vsi Lah edini proti nam. Kaj bi bilo pač pomagano Slovencem, ko bi se bili volitev tudi udeležili brez zaveznikov? „Corriere“ bi se bil nam smijal, in ves naš trud in delo bi bilo zastoj in brezuspešno. To je tedaj največja bedarija ali pa zlobnost, da „Nova Soča“ zahteva od dr. Tonklija nemogoče reči in vspehe tam, kjer se že naprej ve, da so vsi napor od slovenske strani zastoj, dokler so Lah edini proti nam. Tudi mi bi želeli slovensko večino v kupčijski zbornici, ker potem bi imeli večino tudi v deželnem zboru, ali „Nova Soča“ naj nam naznani prej sredstvo, s katerim si moremo večino tudi priboriti; dokler pa nam tega ne pove, ostane vse njeno govoričenje le govoričenje.

4. in 5. točko ali očitaneje pa lahko ob ednem odpravimo; a o teh dveh točkah ne maramo veliko govoriti, ker so preveč kočljive, in morda bi to, kar bi mogli in zual zapisati mi o tej zadevi, največ škodovalo osebam, katere „Nova Soča“ zagovarja in ki stoje pod njenim zaščitom; ali če bomo še enkrat izzivani, hočemo govoriti odkrito in jasno — in sicer tako, da marsikateremu ne bode ljubo. Le to naj še vprašamo, kako pride prav dr. Tonkli do tega, da bi moral vsakega človeka, tudi če je njegov največji nasprotnik in oseben sovražnik braniti in zagovarjati? mi tudi ne vemo, ker „Nova Soča“ tega ne pove, ali je bil kot zagovornik dotičnih oseb naprošen ali pa „ex offio“ imenovan. Tako bi lahko tudi vsak slepar, goljuf, tat, i. t. d., da je le goriški Slovenec, zahteval, da ga mora dr. Tonkli, ko bi tudi ne bil naprošen, braniti in zagovarjati v prvi, drugi in tretji instanci. — Kar pa še posebe zadene Poddrago in može, ki so se spravljali s to prežalostno zadevo v zvezo, bi bilo pač naj bolje, ko bi prav dr. Gregorčičeva „Nova Soča“ o tej zadevi molčala, ker ona se je bila indirektno potegnila za Poddražane, ter ob ednem za razkol, in je tudi drugod žugala z enakim razkolom.

6. Preostaja nam odgovoriti še na zadnje očitaneje, ki se glasi: „Dr. Tonkli ima službeno mesto pri Lloyd, tedaj je v denarnem oziru od vlade odvisen“. Od kar je dr. Tonkli dobil to službeno mesto, nekateri gospodje ne morejo več mirno spati ter mu očitajo, da je od vlade odvisen in da ne more več storiti svoje dolžnosti, katero mu nalaga državno poslaništvo. Ali je to res? Mi odgovorimo, da bi bilo mogoče, ali da se do zdaj ni zgodilo in da se tudi v prihodnje ne bo. Mogoče bi bilo, pravimo, ker bi vlada

lahko kaj zahtevala, kar bi nasprotovalo interesom Tonklijevih volilcev. In v takem slučaju bi dr. Tonkli stal res pred alternativo: ali glasovati za vlado, ali pa potegniti se za svoje volilce. Mi smo prepričani in gotovo tudi vsak, ki dr. Tonklija pozna in ve ceniti njegov značaj, da bi se dr. Tonkli odločil za blagor svojih volilcev, ko bi imel zaradi svojega postopanja nasproti vladi tudi zgubiti svoje mesto, ker v nasprotnem slučaju t. j. ko bi on potegnil z vlado in na cedilo pustil svoje volilce in njihove koristi, bi bilo uničen in zbrisano njegovo preteklo delovanje in on bi se nemogočega storil za vso prihodnost. Dr. Gregorčičeva „Nova Soča“ naj nam navede take slučaje v katerih dr. Tonkli zaradi vlade ni zastopal interesov svojih volilcev, ker drugače si moremo misliti, da ona le na podlagi v prihodnosti mogočih slučajev dr. Tonklija sumiči in ta svoja sumničenja trobi in trosi med svet že kot dogana fakta; kakor da bi bil dr. Tonkli morda tak, kakor nekateri njenih pristašev, ki so prav zaradi denara igrali že vse mogoče vloge. Kakor znano, je dr. Tonkli, od kar je državni poslanec, ud Hohenwartevega kluba, v katerem sede tudi vsi drugi slovenski poslanci zunaj dr. Gregorčiča. Ta klub kakor cela desnica sta do zdaj podpirala Taaffejevo vlado, pa včasih tudi proti njej glasovali; in v nobenem slučaju se ni ločil dr. Tonkli od drugih slovenskih poslancev, in vendar nismo čitali v drugih slovenskih listih takih predbacivanj in toliko podlih sumničenj na druge slovenske poslance, kakor deli „Nova Soča“ in za njo nekateri drugi slovenski listi nasproti dr. Tonkliju. Ali drugi poslanci niso tudi vlade podpirali in za njo glasovali? ali tega nista storila tudi g. Nabergoj in dr. Vitežić, in vendar se njima tega ne očita. Tedaj, le dr. Tonkli ne bi bil smel tega storiti, on bi bil moral biti vedno v opoziciji s Taaffejem in sediti — gotovo le med nemškimi levicariji in po vladi udrihati; kar je tedaj drugim večkrat v zaslugo, to se šteje dr. Tonkliju v največji greh. Tako postopanje dr. Gregorčičeve „Nove Soče“, da se družih izragov ne poslužimo, ni pošteno, ni pravično, ni krščansko. „Nova Soča“ pa tudi ni dosledna. V tisti številki, v kateri na prvi strani dr. Tonklija očita, da vlado podpira, koj na drugi strani slavo in hvalo poje sedanjemu cesarkemu namestniku v Trstu, ki vendar ne dela drugega, kakor da na Primorskem izvršuje Taaffejevo politiko; pa pri ljudeh, katere vodi le strast in zavist, o doslednosti niti govoriti ni; saj je sploh znano, da je neki časnik na prvi strani slavil sv. Očeta papeža, in na zadnji strani pa priporočal list, ki je istega papeža imenoval „izvržek človeštva“.

Gospodje pri „Novi“ bodite rajše odkritosrčni in recite: „Mi dr. Tonkliju zavidamo službeno mesto pri Lloyd; da pa to zgubi, mu moramo prej vzeti poslanstvo s tem, da ga sè sumničenjem, opravljanjem, lažjo in obrekovanjem pripravimo pri narodu ob dobro ime“. Ali se bode to tako lahko zgodilo, kakor misli „Nova Soča“, še zelo dvomimo, če tudi nekdo že misli, da je narodov „voditelj“.

S tem končamo. Na baharijo, kakor da bi stal za „Novo Sočo“ in dr. Gregorčičem že ves narod na Goriškem, niti ne odgovarjamo, ker to bode pokazala prihodnost; le to naj omenimo, da je za duhovnika — voditelja že zelo slabo, če ne stoji za njim nobeden duhovnik v mestu in v goriški okolici, od kar ga je za takega proglasil „Slov. Narod“, ki je tirjal naj se da vsakemu duhovniku, ki bi se drznil stati na strani poštenega, konservativnega, katoliškega dnevnika slovenskega, brco v oni del telesa, ki nima nič opraviti z mašnikovim posvečevanjem.

V.

Dopisi.

V Vertobji dne 20. avgusta. Nič dobrega nimam poročati. Tudi pri nas je vročina praz velika

in solnce je vse požgalo tako, da turšice ne bomo pridelali. To velja toliko glede „bergantina“ kakor „cinkventina“.

Ker bojo ti naši pridelki prav pičli ali rekel bi nični, in ker tudi svilodi niso veliko dobička dali in rtni pridelek tudi ne kaže dobro, se nam je bati, da bomo hudo lakoto trpeli.

Žal, da moram poročati tudi o nesreči, ki se je pripetila v naši občini v nedeljo jutro. Ob 5^{1/2} uri zapazili smo, da so na bližnjem gričku na samotni menavadno kadi, ob enim čuli smo tudi živino mukati. Gorelo je gospodarsko poslopje nekoga Turčela in ko so sosede na pomoč prihiteli, bilo je že prepozno, da bi zamogli živino iz hleva rešiti. Toliko bolj ustrijno in marljivo so se pa prizadevali, da so hišo rešili, katera je že na več krajih tlela. Gašenje je bilo je toliko bolj težavno, ker zaradi suše ni bilo vode blizu. Posrečilo se je vendar, in veselje požrtvalnih ljudi bilo je tem večje, ko spravijo male otroke, ki so bili zaprti sami doma, nepoškodovane iz hiše na prosto.

Gospodar in gospodinja nesla sta na vse zgodaj sadje v mesto na prodaj. V nadi, da se vrnetu dočasa domu, pustila sta še speče otroke same v hiši. Ko to pišem, ni še dognano, kako je požar nastal ki je vpepelil vsa gospodarska poslopja. Zgorela je živina in krma. Škoda cenijo na 2000 goldinarjev, le sreča, da je bil pogorelec pri „Foniks“ — uproti škodi po požaru zavarovan.

Iz dežele, 30. avg. — Čl. gg. vikarijem v preudarok! — Dobro znano je, da večina Goriških gg. vikarijev še dosedaj ni dobila od vis. c. kr. ministerstva za uk in bogočastje rešenih svojih rekurzov glede samostalnosti in dotične plače (kongruje).

Samo 5 ali 6 vikarijev pa je dobilo prav in postavno rešene svoje rekurze; vsem drugim pa še ni došla rešitev, če tudi se marsikateri od dne do dne nanjo zanaša.

Toda sliši se, da drugim gg. vikarijem se bodo rekurzi prav neugodno rešili, ako prav so tudi ti vikariji od vseh oblastnih tem srečnim popolnoma kot enakopravni spoznani in prišteti. Torej se tem slednjič vendar le lahko pravica prizna, ako bodo sedaj pazni in zložni.

Zopet se razpošilja okrožnica, da se vložijo dotične tasije zaradi morebitno priklada do 400 gld. ta naredba pa jih ne bo zadela, ako bodo postavno samostalni spoznani.

Vместno bi bilo, da bi se duhovnih vaj v Gorici mnogo vikarijev vdeležilo, ter da bi se pred ali po duhovnih vajah skupno zbrali, se posvetovali ter združili glede daljnega postopanja valed morebitne neugodno rešitve njihovih rekurzov.

To prašanje je gotovo važno in vredno, da se postavno reši, ker še je čas, da se stvar ugodno konča, da ne bodo naši nasledniki rekli, da smo spali. — Važno je posebno to vprašanje tudi zaradi penzije. Torej — kaj se Vam zdi? —

En vikarij.

Politični razgled.

Notrajne dežele.

Slovesno se je praznoval rojstveni dan našega cesarja Franca Jožefa I. ne le samo povsod v avstro-ogrski monarkiji, temveč tudi v Berlinu, Bukrešu, Belem Gradu, Carjigradu, Sofiji in Kodanji.

Dež. maršalek v Galiciji, grof Tarnowski, odpovedal se je svojemu mestu in je to javil v posebnem pismu namestniku grofu Bادنiju in zajedno prosil, da bi se imenovanje novega maršaleka kolikor moči hitro izvršilo.

Razdelitev Galicije. Rusini so začeli zahtevati, da bi se uvedle vsaj jednake uredbe za Galicijo, kakor so se pri Dunajskih konferencah dogovorile za Češko. Poljski listi se zaradi tega silno jeze in črnijo Rusine kot izdajalce, kateri le žele, da se zjedinijo z Rusijo.

Prvotne deželnozborske volitve na Gorenje-Avstrijskem vršijo se za konservativno stranko jako povoljno. Na Koroškem pa, kakor smo v našem listu že objavili, se nemški konservativci ne bodo vdeležili deželnozborskih volitev. Žalostno je pač, da se koroški nemški katoliki in konservativci ne upajo na dan. Toliko bolj nas je razveselila vest, da je narodna stranka sijajno zmagala v kljub hudi agitaciji nasprotnikov. Župnik Einspieler je namreč dobil 83. Muri 87 glasov, nasprotnika Majerhofer 24 in Presivčnik 22 glasov. Izmed 112 volilcev jih je prišlo na volišče 109. Slava!

Češka. V nedelja je bila v Pardubicah slavnost povodom desetletnice češkega šolskega društva. Med drugim govoril je tudi Moravan dr. Žaček o skupnosti Čehov na Češkem in Moravskem, ter je slikal zatiranje Čehov na Moravskem.

O nemškej pevskej slavnosti na Dunaji omenimo le, da nam presedajo pozdravi in govori pri slavnostnem koncertu dne 17. t. m., pri katerem je sodelovalo do 6000 pevcev, večinoma od onkraj črno-rumenih mejnikov; tako je n. pr. rekel med drugim predsednik nemške pevske zveze: „Nemški duh ne pozna mejnikov v nemških zemljah. Niti ped nemške zemlje v Avstriji ne smemo izgubiti, to je prisega Dunajske pevske slavnosti.“

Bosensko-ercegovinska batalijona, ki sta bila te dni na Dunaji in se vdeležujeta skupnih vojaških vaj, sta nekaterim ruskim časnikom trn v peti. Ti časniki imenujejo bivanje Bosnjakov v Avstriji prelom Berlinske pogodbe, češ, da je s tem činom Bosna že dejansko vtelesena z Avstrijo.

Prevzvišeni grof Egbert Belkredit, predsednik upravnega sodišča, je menda nevarno obolel.

Vnanje države.

Svetemu Očetu Papežu Leonu XIII. so povodom Njegovega imendana (sv. Joahima 17. t. m.) čestitali telegrafičnem potom še posebno presrečno naš presviti cesar in Španska kraljica. Tudi angleška kraljica vporabila je to priliko, da se sv. Očetu zahvali za vspešno posredovanje, da se je bil mir naredil na Angleškem.

Francija. Te dni je bil kardinal Lavigerie v Parizu. Deloval je pred vsem v interesu protisuzenjskega kongresa. Ta cerkveni dostojanstvenik se res veliko prizadeva, da bi odpravil prežalostni suženjski stan, in da bi tako vstregel vsemu človeštvu. — Francoski zbornici snidete se letoš že sredi oktobra, da rešite budget do konca leta, ker v januarju bodo volitve v senat.

Nemški cesar je teh dni gost Ruskega cara. Vdeležiti se bode tam velikih vojaških vaj. Dne 18. avgusta bila je v Narvi pojedina v Polovčevi vili. Car je napil nemškemu cesarju in nato cesarju Francu Jožefu, čegar rojstveni dan se je tisti dan praznoval. Nemški cesar je napil carju v ruščini. Sploh se vidi, da se nemški cesar hoče prikupiti ruskemu caru.

Velike demonstracije v Bruselji za uvedenje občne volilne pravice vdeležili so se v nedeljo, dne 10. t. m., največ le delavci; bilo jih je do 40 tisoč, a pričakovalo se je nad 100 tisoč ljudi. Židovski listi zavijajo stvar, češ, da na Belgijskem ljudstvo še ni dovolj zrelo za občno volilno pravico, ker menijo, da razširjenje volilne pravice bi vtegnilo koristiti le klerikalcem. Pisava židovskih glasil kaže nam, da je žid le tedaj liberalen in demokratičen, kadar to ugaja njegovemu koristim, drugače pa ne.

Grško. Grke zelo boli, da je turška vlada ugodila bolgarski noti z ozirom na imenovanje bolgarskih škofov v Macedoniji. Pokazali so svojo nejevoljo posebno v Atenah z objavo proti vmeščenju bolgarskih škofov.

Turčija. Na turškem so bile obsojene one osebe, katere se se vdeležile razgrajanja v armenski cerkvi proti svojemu patrijarhu, ter je bil glavni razgrajalec obsojen na smrt in njegovi tovarši na dolgotrajno ječo.

V afriški državi Maroko je punt proti tamošnjemu sultanu. Za slučaj, če bi se oni sultan ne mogel vzdržati, bi nastal prepir med evropskimi državami, ki po oni deželi hrepene, in te so: Španska, Francoska, Angleška in Italijanska.

Domače novice.

Na rojstni god presvitega Cesarja služili so naš prevzvišeni knezonski škof ob 10. uri v stolni cerkvi slovesno sv. mašo, katere se je udeležilo nekaj dostojanstvenikov, vsi uradi in dokaj ljudstva. — Mestna godba priredila je ob 5½ uri zjutro budnico po glavnih ulicah, in je avirala pred poslopjem o. kr. okr. glavarstva cesarsko himno. — Ob 8. uri bila je v jezuitski cerkvi slovesna sv. maša, pri kateri so bili častniki in deželni brambovi. Deželni brambovi, vrsteni pred cerkvijo na Travniku, so po maši streljali na čast šestdesetletnega godovanja presvitega Vladarja.

Častnim občanom izvolilo je starešinstvo na Srpenici dne 11. avgusta 1889 blagorodnega gospoda viteza dra Josipa Tonkličja. Dne 19. t. m. vročila je deputacija Srpeniške občine: župan in štirje starešini, gospodu vitezu krasno izdelano diplomu. To za zdaj v odgovor na dopis iz 18. olškega v „N. S.“, — vič drugikrat.

Za duhovne vaje, ki se pričnejo prihodnjeponedeljek, oglasilo se je, kakor smo pozvedeli, do danes samo 35 duhovnov; premalo število. Krivo temu bo velika vročina, katere se nekateri bojijo, pa molitve za dež, katere imajo drugi. — Kar tiče se zadnjega, menimo, ako Bog do takrat potrebnega dežja ne da, da bo skupna molitev duhovnov za dež, z vikšim pastirjem na čelu, obilno nadomestila posamezne molitve. Tudi ljudstvo o tem podučeno ne bo protivilo.

Duhovske spremembe č. g. Karol Perinčič, kaplan v Boveu, gre za vikarija v Trento; č. g. novomašnik Valentin Kragelj za kaplana v Boveu; č. g. Tomaž Rutar, vikar v Lokovcu, gre za vikarija v Deskle; č. g. Anton Pipan, kaplan v Kobaridu, za vikarija v Lokovcu; č. g. novomašnik Jožef Primožič, za kaplana v Kobaridu; Janez Sedej, kaplan v Tolminu, za vikarija v Borjano; č. g. novomašnik Andrej Gergolet, za kaplana v Tolminu; č. g. Franc Pipan, kaplan na Sentviški gori, gre za oskrbnika v Jageršči; č. g. Aleksander Zamparo, dozidajni III. kaplan v Flumicelu, poslani drugi kaplan ravno tam. In na njegovo mesto pride novoposvečenec č. g. Izidor Primož.

V mašnike bodo prve dni septembra t. l. posvečeni: č. g. Bevk Blaž, ki je do vršil četrto leto bogoslovja in č. g. bivši tretjeletnik: Camuffo Jožef, Drius Avgust, Ivandič Mat. Kodernac Janez, Rejcek Jakob, Rejcek Janez, Valentinič Ignacij in Vuga Alojzij. Ti gospodje vdeležili se bodo duhovnih vaj za duhovnike.

II. primorsko veteransko društvo pod vodstvom predsednika g. A. Iacobi-ja priredi v nedeljo 24. t. m. popoldne v Podgori na prostorih g. grofa Attemsa slavnost s tombolo, z javnim plesom, govori, dekoracijami, aviranjem in umetnimi ognji, da praznuje rojstni god presvitega Cesarja Franca Jožefa I. Cvečanost bo menda povihšal g. namestnik, vit. Rinaldini, sè svojo nazočnostjo.

Obletnico po ranjem pobožnem Henriku V. grofu Chambord, obhajali bodo v saboto dne 23. t. m. v frančiškanski cerkvi na Kostanjevici.

Suša povsod hudo pritiska, posebno na Krasu. Kakor nam poroča prijatelj se srednjega Krasa, turšča in ajda je popolnoma zgorela, pa tudi vode nimajo več, ne za živino ne za ljudi. Kjer jo imajo še kaj malega, jo stražijo kakor zaklad.

Procesija za dež bila je danes zjutro ob 5. uri iz solne cerkve h kapeli na bivišen pokopališču. Vdeležencev je bilo nad 5000.

Upravni svetovalec vodstva državnih posestev v Gorici, dr. Oskar baron Sommeruga, častni kamornik sv. Očeta, zaročil se je z baronico Beti Rechbach v Ljubljani.

Č. g. M. Mandič, glavni zastopnik vzajemnega zavoda „unio catholica“ za zavarovanje škod po Primorskem in po Dalmaciji, potuje te dni po Goriškem. Sl. občinstvu priporočamo prav živo tega gospoda zastopnika, ker pospešuje zavod, katerega je glavni namen, da se zavarovalnino ne bogatijo pozamesni ustanovniki drugih zavarovalnih društev, ki so večinoma židje. Vsakoletni prebitek tega zavoda razdeli se bode namreč med zavarovance. Posebno opozarjamo č. cerkvena oskrbnikstva na zavod „unio catholica“ in to glede zavarovanja cerkvenih zvonov proti prelomu ali razpoku, in premakljivega in nepremakljivega cerkvenega premoženja proti škodi po požaru, streli in eksploziji. Sicer pa želimo, da bi č. g. duhovniki dejansko pokazali, da se vjemajo z nazori o društvu „unio catholica“, katere priobčuje „Correspondenz-Blatt für den katholischen Clerus Oesterreichs“.

21 letni berač prišel je dan 18. t. m. v stanovanje gospe Palla, b. št. 1 v semeniških ulicah. Pograbil je bil že srebrno uro in srebrno zapestnico. Med tem se vrne služabnica, ki je bila šla po vodo,

in ko vidi neznanega človeka, hoče na pomoč klicati. Tat pa odskoči in zaklene vrata za seboj ter hiti po stopnicah na ulico. Prenagel je bil, zato ga mestni redar ustavi, in ko pozve kaj in kako, odpelja ga v zapor.

Gosp. grofa Alfreda Coroninija so dne 14. t. m. izpustili iz preiskovalnega zapora.

Pomiloščenje. Presviti cesar odpustil je 98. kaznjencem po raznih avstrijskih kaznilnicah ostankov kazni, in sicer se je kazna odpustila tudi v Gradcu 5. kaznjencem, v Mariboru 1., v Ljubljani 2., v Kopru 7., v Gradiški 1. in v Begajah trem ženskam.

Beganje ljudstva ne velja. Če se ne moremo, smo že objavili, da se ne mislimo vtikati v prihodnjo deželnozbornsko dopolnilno volitev na Tolminskem, in to sicer zaradi tega ne, ker izid ene volitve nikakor ne more promeniti položaj Slovenskih poslancev niti v deželnem zboru niti v deželnem odboru Goriškem. Naj toraj naši nasprotniki ne begajo našega ljudstva po nemarnem, kakor se je to v „N. S.“ dogodilo že parkrat, in naj ne pričakujejo slave zaradi zmage, ker ne bojo imeli protivnika. Kjer ni boja, se o zmagi ne govori.

Novo italijansko društvo na Primorskem. Ker je vlada razpustila društvo „Pro Patria“, skušajo oživiti Italijani na Primorskem nji vredno naslednico. Tako so objavili iz Trsta irredentovskim listom v Rim: „Nekateri vrli domoljubi so se združili v odbor, ki marljivo deluje na to, da se osnuje društvo, katero naj podeduje gmetno in moralno zapuščino „Pro Patrie“. Pravila v kratkem dogotovi slavnj notar dr. Piccoli ter jih predloži v potrjenje. Društvo se bode imenovalo „Lega nazionale“ (Narodna zveza) ter bo razširilo svojo delavnost na vse avstrijske pokrajine.“ — „Corriere“ pa že ve povedati, da je avstrijsko poslanstvo v Rimu Crispiju sporočilo, da avstrijska vlada onih ne bo zavirala, ki hočejo braniti narodnost in jezik italijanski. — Dostavlja še: pred osmrjem so vse narodnosti jednake. Da bi pač ne pozabil „Corriere“ tega izreka in ne podtikal vedno veleizdajstva Slovanom in Nemcem.

Razne vesti.

Štiridesetletnica Strossmayerjeva. „Narodni List“ pozivljajo vsa češka mesta in vse občine brez razločka, da imenujejo Strossmayerja častnim članom povodom štiridesetletnega njegovega škofovskega jubileja.

Silna nevihta s točo bila je, kakor se in Rima poroča, dne 18. t. m. na večer pri Cornocciu. Posamična zrna toče so tehtala do 7 hektogramov. Polja so končana. Napravila je nevihta tudi veliko škodo po oknih, vratih in strehah.

Rim pod novo Italijansko brezverno vlado grozno propada. Praznih ima 4000 hiš, v katerih bi moglo stanovati 20.000 ljudi — in vendar je v zadnjih treh letih bilo sezidanih samo 20 novih hiš. Toraj so število Rimljanov jako zmanjšuje. Nekdaj je prihajalo v Rim leto za letom po 100 do 200 tisoč ljudi — zadnje leto komaj 5 do 6 tisoč. Tako arešo so prinesli Rimo roparaki Piemontezci.

Kolera. Iz Carigrada se poroča dne 17. avgusta: na vojni ladiji „Ertogrul“, ki se je povrnila iz Japana z 600 možni posadke, zbolelo je za kolero 35 ter umrlo 15 oseb.

Velik požar bil je zopet v Carigradu, ki je vpepelil predmetje Balat v Stambul. Gorati je začelo v nekem lesenem skladišču o polnoči in je gorelo do šestih zjutro.

Ogrska. Nova preiskava 50 pušk repetirck, izdelanih v novo osnovani orožni tovarni ogerski, pokazala je zopet, da tam izdelane repetirke nikakor niso za rabo.

Železnica preko Sahare. Francoski ministerski svet je sklenil predložiti v prihodnjem zasedanju zbornice postavni načrt za zgradbo železnice preko širne afriške puščave.

V Oberamergau-u predstavlja se vsako deseto leto trpljenje našega gospoda Jezusa Kristusa tako, kakor nikjer drugej na svetu.

Oberamergau je visoko v Bavarskih planinah kooih 800 metrov nad morjem. Pred leti je razsajala kuga; ter so obljubili, da bodo vsako deseto leto predstavljali Kristusovo trpljenje — kuga je ponehala, Oberamergaučani pa so zvesti ostali svojej obljubi, igro vsako deseto leto ponavljali ter jo s časom spopolnili tako, da jo hodijo gledat učeni iz neučeni skoro iz vseh delov sveta.

Igrišče, to je kraj, kjer se predstavlja trpljenje Jezusovo, je zunaj trga spredaj in zadej pokrit, na sred nepokrit. Sprednji prostor predstavlja mesto jeruzalemsko, hišo velikega duhovna, oblastnika Pilata, ima prostora, iz katerih pridejo pavel, kraj za

kor. Potem sledé gledalci, ki plačajo eno, tri ali pet mark, ti so v nepokritem prostoru — zdej na precej višjem, pokritem prostoru pa gledalci, ki plačajo 6, 8 ali 10 mark. Prostora je za 5400 ljudi, ali pride jih vsakokrat toliko, da ne morejo vsi notri, vselej drugi dan igra ponové za tiste, ki niso mogli dobiti vstopnic. Med gledalci je bila 3. avgusta tudi princesinja, vdova Stefanija. Govoré se tu vsi jeziki; prihajajo sem ljudje vseh ver — celo judje.

Pa tudi ni čudno, ker igra se tako in govori, da si misliš, v resnici gledaš Jezusa, kakor je delal in govoril ter trpel pred več kakor 1800 leti. Takaj ni namreč nič mutastega, ampak vse se govori, kakor nam pripovedujejo sv. Evangelisti od slavnega vstopa v Jeruzalem pa do njegovega vnebohoda. Razum tega, ta prelepi kor — 25 pevcev in pev v najlepših dolgih oblačilih z zlatim obročom na glavi! — in to prelepo petje, in prekrasno vedenje ter nauki, ki se vpletajo med petje in avarjenje in prošnje in nepopisno lepe žive podobe iz starega zakona, ki kažejo vselej med korovim petjem to, kar se nanašajo v starem zakonu, kar se boje godilo precej na igrišču — vse to je nepopisno! Treba je le videti, popisati, dopovedati se ne da!

Navišji zvonik v Evropi je v Ulmu na Nemškem (Virtensberskem.) Nedavno bil je dodelan, v 30. junija dan pa blagoslovljen. Temelj zvoniku položil se je v 7. dne 30. junija 1377 l., a skoro petsto let bil je doziden le malo nad polovico, sedaj pa so ga vzvišali nad prvotni načrt za 15 metrov, tako da je za 5 metrov višji, nego slavná zvonika v Koloniji. Ulmski zvonik je 161 metrov visok; ves zazidan prostor obsega 7040m². Primerjamo li najvišje najvišji zvonikov v Evropi, kaže se nam rastopna vrsta. 1. Zvonik v Ulmu 161m. 2. Zvonika v Koloniji 156m. 3. Cerkev v Rouenu 149m. 4. Sv. Nikola v Hamburgu 144m. 5. Zvonik v Strassburgu 143m. 6. Svet. Petera v Rimu 138m. 7. Sv. Štefana zvonik na Dunaju 137m. 8. Zvonik v Freiburgu 125m. 9. Zvonik v Antwerpenu 123m. 10. Sv. Giralda v Seviji in 11. Sv. Pavel v Londonu po 113m.

V knjigi „Rembrandt als Erzieher“ pravi pisatelj: „Profesor je nemška narodna bolezen; današnja vzgoja otrok je nekako betlehemska usmrti donje detet; teh dveh resnic ne moremo dovolj krepko poudarjati... Navadno profesor na nič ne veruje, v različnih okoljskih pa tudi na vse, v nobenem slučaju pa ne na svojo podložnost.“

Zgoreli mnih. Večino lepih, starih gozdov, ki so senčili goro Atos, vpepelil je silni požar. Škodo cenijo do pet milijonov frankov. Tudi mnogo ljudi je našlo v plamenih nepričakovano smrt. Med temi je šestih mnihov do dvajset zgorelo. Strašen požar je bil viden z macedonskega obrežja in daleč zagejskega morja. Imenovana gora se dvigne 1935 metrov visoko. Koncem devetega stoletja je postala atoska gora središče grškega in slovanskega mišstva. Se danes vidi na gori dvajset samostanov. Vseh samostij vkupe pa je do 190. Zgoreli mnihovi so bili bržkone puščavniki, ki se niso mogli rešiti iz gorečega gozda. Vseh na atoski gori živečih mnihov je neki štiri - do šest tisoč.

Drag pes. Te doi so pripeljali v Boston na ladji „Scythia“ bernardinskega psa, za katerega je dal sedanji lastnik Morre 4500 funtov šterlingov ali 45 tisoč goldinarjev. V Združene države dosedaj tako dragega psa še niso pripeljali.

VINSKE IN SADNE STISKALNICE

najnovejše sestave prav priprave in za 20% bolj močne kot drage.

NA DERŽAVNI SADNI RAZSTAVI NA DUNAJU

meseca oktobra 1888 kot najboljšo spoznane in s čestnim darilom obdarovane.

MLINE za grozdje in sadje

izgotovljajo in predajajo

Ph. Mayfahrt et Co.

Fabriken landwirthschaftlicher u. Weinbau-Maschinen-Eisengiesserei und Dampfhammerwerk

Dunaj II, Frankfurt a. M. u. Berlin N.

KATALOGI in usako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

— Spodobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo. —

Schwarze, weisse und farbige Seiden-Damaste von fl. 1.40

his fl. 7.75 p. Meter (18 Qual) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depot G. Rennerberg (K. u. K. Hof-lief.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 Kr. Porto.

Odlikovanje z svetovnih razstav:

v Londonu 1862, Parizu 1867, na Dunaji 1873 in spet v Parizu l. 1878.

Prodaja klavirjev s plačilom na obroke.

Klavirji za koncerte in za dom, kakor tudi pianini iz slavno znane firme: Gottfried Cramer, Wilh. Mayer na Dunaji prodajajo se po 380 gl., 406 gl., 450 gl., 500 gl., 550 gl., 600 gl. in 650 gl.

Klavirji drugih firm po 280-350 gl.; pianini drugih firm od 350-600 gl.

Dobijo se vedno v

A. Thierfelder-jevi

prodejalnici in pozojilnici klavirjev na Dunaji, VII, Burggasse 71.

Pošilja poštne prosto!

Strelovode

v ognju pozlačeno najboljšo iznajdbo s platinovo iglo ali broz nje kakor tudi vsakovrstno enako popravo in pozlačenje priporoča po najnižjih cenah

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli 17.

C. kr. priv. zavarovalno društvo „Avstrijski Feniks na Dunaji“

ustanovljeno leta 1860.

Naznanja slavnemu občinstvu da sprejema zavarovanja proti toči.

Glavni zastop v Gorici. Nunska ulica št. 3.

PRODAJA PAPIRJA

Tiskarna Pallich

v Gorici — Travnik 6.

Prodajam po najnižji ceni vse, kar je potrebno za pisanje in šolsko rabo. Tiskam knjige in drugo. Imam v zalogi tiskovine za občinske vrade, šolske, molitvene knjige, liste ilustrirane in za modo, slovstvena dela vseh strok.

Tiskovine vsake vrste se oskrbujejo točno in najceneje.

Nadejaje se mnogih naročil se priporočam z odličnim spoštovanjem

J. Pallich.

Vozilni listi

AMERIKO

Evrop. belgijski poštni parnik društva „Red Star Linie“ iz Antwerpen-a naravnost v

New York & Philadelphia

priznan od visoke c. k. avstrij. vlade.

Pojasnila daje:

priznано zastopstvo

Ludwig Wielich

in Wien, V, Weyringergasse 17

ali

Josef Strasser

Spediti n-bür. für die k. k. Oest. Staatsbahnen in Innsbruck.

(JAKO ZNIŽANE CENE)

Coppag & Skert

Glavna Zaloga

Semeniška ulice 12.

obče poznata trgovina knjig, muštin, muzikalij in papirja

v Gorici.

Podružnica

Na Travniku 14.

Priporoča slavnemu občinstvu svojo pomnoženo zalogo uradnega, listnega, tiskarskega in zavojnega papirja.

Največa zbirka vradnih, šolskih, risalnih in slikarskih potrebščin.

Mnogobrojna zbirka mašnih in molitvenih knjig.

Trgovcem in prekupcem še poseben odbitek

(TOČNA POTREŽBA)

Izdajatelj in odgovorni urednik: M. KORIČ. — Hilarijanska tiskarna v Gorici.